

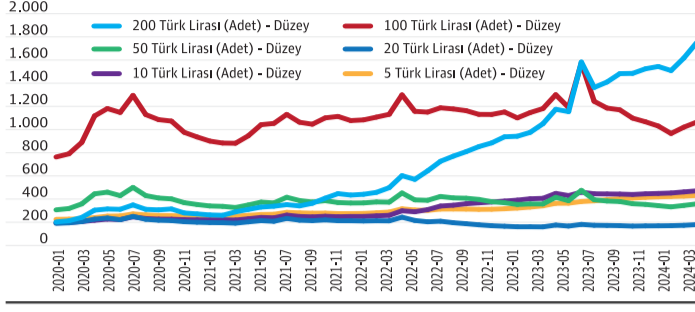
ÖNERİ - YORUM Şeref Oğuz seref.oguz@nbe.com.tr

Enflasyon ATM'lerden de taşı

Su duvardan bize para veren makineler var ya... Enflasyon, onunla da aramıza nifak soktu. Efendim "para kalmadı" diyor ve elimiz boş dönmeyi diyerek "bakıyeni sorabilirsin" kabilinden yazılar çıkarıyor ekrana... Peki, bunu neden yapıyor? Şundan; paramız pula döndü ve kupür yükseltmiyoruz.

Kural basit; tedavüldeki banknotların içinde en yüksek kupürünün miktarı, toplumun yarısını geçmiş ise bir üst kupüre geçilir. Peki, geçildi mi? Çoktan... En yüksek kupür; 2 milyar adede koşuyor. 100'lük-

Tedavüldeki banknotların kupür dağılımı (milyon adet)

lerin adet sayısı geri gidiyor.

Bankaların aldığı karar doğrultusunda bayram sonrası ATM'lerden artık 10 ve 20'lik çıkmayacak. Neden? Çünkü 500'lük ve 1000'lik

banknot basımına izin çıkmadı CB'den... 200'lükler de ATM haznelere taşar oldu. 200'lük, 100'lük ve 50'likler, gün içinde çabucak çekilince ATM'de para tükeniyor.

İKİ SORU İKİ CEVAP / Banknotlara dair...

Yeni kupürler geliyor mu?

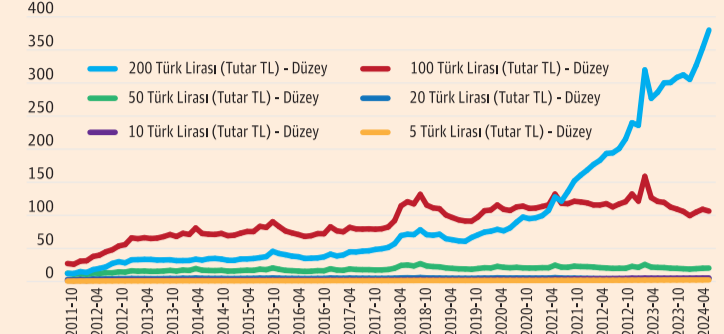
Evet, 500'lük ve 1000'lik kupürler çalışıyor. Sorun, arka yüzüne hangi fotoğrafların konulacağı... İddialar arasında son 22 yılda ön plana çıkarılan isimlerden birinin olacağı yönünde. Bu konuda tahminler sıralanıyor. Adlandırmak istemiyorum zira doğrulamadım.

Enflasyona çare mi?

Asla değil. Aksine, yapışkan ve yüksek enflasyonun çocuğu bunlar... Seçim öncesi kupür yükseltilecekti ancak muhalefet "enflasyon parası" diye seçim malzemesi yapıyor, endişesi vardı. Şimdi seçim yok ve CB'den izin alındığında yeni ekonomik önlemler paketiyle açıklanacak.

200'LÜK BANKNOTU TUTABİLENE AŞK OLSUN

Tedavüldeki banknotların miktar dağılımı (milyar TL)

Grafik konuşsun ben susayım... 5'lik zaten metal olacak dediler, hatıra parası diye basıldı bile. 10'luk ve 20'lik dilenci parası haline getirildi. Türk Lirası, ilk sıfırını zaten 2021'deki epistemolojik kopuş sürecinde almıştı.

Şimdi ikinci sıfırına doğru koşuyor. Eğer enflasyon indirilemez ve %50-60 bandında sıkışıp kalırsa, her 3 ya da 4 yılda bir ilave "0" (yazı ile sıfır) alacağız. Bu da bizi 6 sıfırlı kupüre taşıyacak, iktidar attığı sıfırları geri getirmiş olacak.

EMSAD BAŞKANI MUSTAFA GÜNGÖR

"Bankalar sektörümüze kredileri durdurdu"

HÜSEYİN GÖKÇE/ANKARA

Ağırlıklı olarak TEİAŞ'a (Türkiye Elektrik İletim A.Ş.) üretim yapan elektromekanik sanayicileri, geçen yıl yaşanan kur artışının olumsuz etkilerini henüz üzerinden atamadı. Elektromekanik Sanayicileri Derneği (EMSAD) Başkanı Mustafa Güngör, sektörün tasfiye düzenlemesi beklediğini belirtirken, bankaların krediyi durdurduğunu iki büyük firmanın da konkordato ilan etmek zorunda kaldığını söyledi. Güngör, enerji sektörünün en kritik kurum olan TEİAŞ'ın bütçe kesintisine tahammüle olmadığını bildirdi.

EMSAD Başkanı Mustafa Güngör ve Genel Sekreter Avni Aydoğan sektördeki gelişmeleri EKONOMİ'ye anlattılar. Türkiye'nin 10 yıl içinde yenilenebilir enerji üretim oranını yüzde 50'nin üzerine çıkarma hedefi olduğunu söyleyen Güngör, bunun mevcut sisteme 30 bin MW tesis eklemek anlamına geldiğini bildirdi. Son 20 yılda yıllık 1000 MW yatırım yapıldığına dikkat çeken Güngör, "Bu verilere göre iddialı bir yaklaşım olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca içinde bulunduğumuz ekonomik/finansman koşullarında çok mümkün görünmemektedir" dedi.

Yıllık 1 milyar dolarlık yatırım ihtiyacı

TEİAŞ'ın hâlen 75 bin km 154 ve 380 kV'lık enerji iletim hattına sahip olduğunu söyleyen Güngör, 800 de trafo merkezi bulunduğunu bildirdi. Güngör, önümüzdeki 10 yılda yapılması planlanan yatırımların sisteme bağlanması için yıllık 1 milyar dolarlık yatırıma ihtiyaç olduğunu vurguladı. Geçen yıl Mayıs ayında rasyonel ekonomiye geçiş süreciyle doların 19 liradan 32 liraya çıkması TEİAŞ'ın yüklenicilerini çok zor duruma düşürdüğünü dile getiren Mustafa Güngör, kurumun yeni ihale yapmadığını, mevcut işleri de yürütmekte zorlandığını an-

"Savunma sanayinden daha fazla ihracat yapıyoruz"

EMSAD Genel Sekreteri Avni Aydoğan da sektörün ihracat performansının, savunma sanayinin üzerinde olduğunu söyledi. Geçen yıl savunma sanayi ihracatı 5 milyar dolar olurken, sektörün 8 milyar dolarlık ihracat yaptığı bilgisini veren Aydoğan, birim ihracat değerinin de 9,5 dolar civarında olduğunu altını çizdi. Bu başarılı performansa karşılık hammadde de önemli ölçüde dışa bağımlılık bulunduğunu söyleyen Aydoğan, bunların bir kısmının Türkiye'de üretilmesinin altyapısının oluşturulması gerektiğini anlattı. Aydoğan, gerekli tedbirlerin alınması halinde sektörün önümüzdeki 5 yıl içinde ihracatı 15 milyar dolara çıkarabileceği öngörüsünü paylaştı.

lattı. Rasyonel ekonomiye geçişle birlikte kurların 19 liradan 32 liraya yükselmesinin bir çok firmayı zor durumda bıraktığını ifade eden Mustafa Güngör, sektördeki iki büyük firmanın konkordato ilan etmek zorunda kaldığını söyledi. Bu yüzden bankaların durumları iyi olan firmaların bile finansman taleplerini karşılamadığını vurgulayan Güngör, "Bankalar bütün sektörü aynı çuvala koydu. İşini düzgün yürüten firmaların kredi talepleri bile geri çevriliyor" diye konuştu.

Tüm ihalelerini KİK'e uygun, aşık ve şeffaf gerçekleştirilen TEİAŞ'ın 20 milyar liranın üzerine yatırım ödeneği bulunduğu bilgisini veren Mustafa Güngör, "Konkordatolar devam ederse TEİAŞ'ın işletim sistemi yürüten firmaların yüklenicilerini bulmakta zorlanacak dolayısıyla yatırımlar da yapılmayacak duruma gelecektir. Buna acil çözüm bulunması gerekmektedir" şeklinde konuştu.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN 2013 YILINDA DİKTİĞİ AĞACIN ÖNÜNDE: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 69. TOBB Genel Kurulu anısına 2013 yılında diktığı ağacın yanında hatıra fotoğrafı çekti. Erdoğan'a Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, AK Parti Genel Başkanvekili Mustafa Elitaş, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, TOBB Başkanı Mustafa Rifat Hisarcıklıoğlu, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan eşlik etti.

KOBİ'ler, bankaların kredi sınırlaması dışında tutulmalı

HÜSEYİN GÖKÇE/ANKARA

TOBB'un 80'inci Mali Genel Kurulu kapsamında, uzun süre hizmet etmiş üyelere Hizmet Şeref Belgesi sunulmasına ilişkin törene Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da katıldı.

Törende konuşan TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a iş dünyasına gösterdiği destekten dolayı teşekkür etti. İş ve yatırım ortamını kolaylaştıran, yükleri azaltan çok sayıda düzenlemenin hayata geçirildiğini dile getiren Hisarcıklıoğlu, Togg ile de tarihi bir başarı yakalandığını altını çizdi. Gazze'ye sağlanan destekten dolayı da teşekkür eden Rifat Hisarcıklıoğlu, çözüm odaklı yaklaşımların iş dünyasına büyük moral verdiğini belirtti.

"Önümüzdeki dört yıl yapısal reformlar için çok önemli"

Gerek Cumhurbaşkanı gerekse bakanlarla sürekli istişare halinde bulduklarını ve taleplerin çoğunun olumlu karşılandığını dile getiren Rifat Hisarcıklıoğlu, Ticaret Bakanı Ömer Bolat ve diğer bakanlara da teşekkür etti. Önümüzdeki seçimsiz 4 yılın yapısal reformların hayata geçirilmesi için ciddi bir fırsat olduğuna değinen Hisarcıklıoğlu, özellikle yüksek enflasyondan kurtulma hedefini çok önemli gördüklerini belirtti. Enflasyon yükseldikçe rekabet gücünün düştüğünü, maliyetlerin yönetilemediğini, bütçe yapılamadığını ifade eden Rifat Hisarcıklıoğlu, bu kapsamda tasarruf paketini de olumlu karşıladıklarını söyledi.

"Önümüzdeki süreç kolay olmayacak, zorluklar yaşayacağız" diyen Hisarcıklıoğlu, finansmana erişimde giderek büyüyen sıkıntı olduğunu vurguladı. Bu noktada KOBİ'lere pozitif ayrımcılık yapılarak kredi sınırlamaları dışında tutulabileceğini ifade eden Hisarcıklıoğlu, "Ticaret-Sanayi Odalarına üye, küçük işletmelere yönelik de, yeni bir kredi destek sistemi kurabiliriz. Ticari kredi kartlarındaki taksit kısıtlarını kaldırabiliriz" dedi.

Sanayinin büyümesi ve deprem riskine karşı korunmasının çok

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan KOBİ'lere pozitif ayrımcılık yapılmasını ve kredi sınırlaması dışında tutulmasını istedi. Hisarcıklıoğlu, büyük yatırım istahı olan iş dünyasının sanayi yatırımları için yer bulamadığını belirtirken, tarımda kullanılmayan arazilerin sanayiye açılmasını talep etti.

"ODA VE BORSA BAŞKANLARI YEŞİL PASAPORT KULLANACAK"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 365 oda ve borsa başkanına yeşil pasaport müjdesi verdi. TOBB 80'inci Genel Kurulu öncesi hizmet plaket törenine katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan konuşmasını bitirdikten sonra iş insanlarına plaketlerini takdim etti.

Tören sırasında mikrofonu isteyen Erdoğan, Dışişleri Bakanı ile görüşüğünü belirterek, 365 oda ve borsa başkanına görevleri boyunca yeşil pasaport verileceğini söyledi. Art arda yaşanan seçimlerin iş dünyasını çok yorduğunu, Gazze dahil bölgesel savaşların da gelecek planlarını yavaşlattığını söyleyen Erdoğan, 4 yıllık seçimsiz bir döneme girildiğini aktardı. Erdoğan, bundan sonra asıl meselelere odaklanabileceğini kaydetti. Enflasyonun dünya genelinde son 50-60 yılın zirvesinde olduğuna dikkat çeken Erdoğan, ABD ve Avrupa Merkez

Bankalarının enflasyonun ne zaman düşeceğine ilişkin net tarih veremediğini ifade etti.

"İstihdam kapısı olarak devlete yüklenilmesi vahim hatadır"

Ekonomide güçlü bir ekip kurulduğunu, OVP ve 12. 5 Yıllık Kalkınma Planı ile 5 yıllık yol haritasının belirlendiğini dile getiren Erdoğan, sandık riskine rağmen, ülkeye ek yük oluşturacak adım atmadıklarını belirtti. İşgücü piyasasındaki arz talep dengesizliğini giderecek adımlar atılacağını ifade eden Erdoğan, "Genç işsizliğin yüksek seyrettiği ortamda özel sektörün personel bulamamaktan şikayeti ortada sorun olduğunu gösteriyor. Özel sektör işini büyütmezken istihdam kapısı olarak devlete yüklenilmesi vahim hatadır" dedi.

Gelişmekte olan ülkeler arasında güçlü bir hikayeye sahip olan Türkiye'nin risk priminin

de giderek düştüğünü söyleyen Erdoğan, mali disiplin ve para politikasının etkinliğini artırıp enflasyonla mücadelede destek vereceklerini anlattı.

"Ödenekleri tarım, yeşil ve dijital dönüşüme yönlendireceğiz"

Kamuda Tasarruf ve Verimlilik paketine de değinen Erdoğan, harcamaları kontrol altına alarak yatırım ödeneklerini; gıda, tarım, yeşil ve dijital dönüşüme yönlendireceklerini vurguladı. Yapısal reformların hızlandırılacağını altını çizen Erdoğan, tasarruf paketinin tüm kamuyu kapsadığını bildirdi. Paketin üç yıllık hedefle sınırlı kalmaması gerektiğini dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Tepeye yol açan israf görüntülerinin önüne geçmeyi arzu ediyoruz. Kamu tasarrufla vatandaşla ve özel sektöre örnek olacak" diye konuştu.

TOBB'un Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan talepleri

- KOBİ'ler kredi sınırlamaları dışında tutulmalı
- Odalara ve küçük işletmelere yeni bir kredi destek sistemi kurulmalı
- Ticari kredi kartlarındaki taksit kısıtları kaldırılmalı
- AB ve ILO kriterlerinde işgücü reformu yapılmalı
- Tarıma uygun olmayan alanlardan sanayi sahaları üretilemeli.
- Deprem riskine karşı yeni bir sanayi havzası kurulmalı.
- Giderek büyüyen vize ve geçiş kotaları meseleleri çözüme kavuşturulmalı.
- İş insanlarına yeşil pasaport verilmeli

"İstihdam adeta cezalandırılıyor"

Dünyadaki en katı istihdam piyasası mevzuatının Türkiye'de olduğunu dile getiren Rifat Hisarcıklıoğlu, istihdamın adeta cezalandırıldığını, firmaların daha fazla kişiye iş verebilmesinin önünün tıkandığını vurguladı.

EKONOMİ MASASI

GÜNE ERKENDEN HAZIR OLMAK İÇİN...

■ Abdurrahman Yıldırım
■ Dr. Barış Esen
■ Berfin Çiça

HAFTA İÇİ HER GÜN
07.30 SABAH BÜLTENİ
08.00 ANALİZ VE YORUMLAR

YAYINI İZLEMELER İÇİN
QR KODU OKUTUNUZ

canlı yayın

▶ @nasilbirekonomi
▶ @NasilBirEkonomiTV
▶ @nasilbirekonomitv
▶ @NBE_TV